

OBSAH

Úvod	13
----------------	----

ČÁST VŠEOBECNÁ

(Zpracoval MUDr. P. Pachner)

I. Organizace zdravotnictví v ČSSR	21
Struktura československého zdravotnictví	21
Organizace hygienické a protiepidemické služby a její vztahy k národním výborům a léčebně preventivní službě	24
Úloha Československého červeného kříže v československém zdravotnictví	27
Úloha Revolučního odborového hnutí při zajišťování bezpečnosti a ochrany zdraví	29
II. Výklad některých právních pojmů a vztahů	32
Vzájemný vztah některých právních norem	32
Správní řád	33
Prokuratura a její účast či pomoc při řešení hygienických úkolů	36
Význam právních norem v hygienické a protiepidemické službě	37
III. Obecné zásady práce sanitárního pracovníka	39
IV. Rozdělení úkolů mezi jednotlivé odborné složky KHES nebo OHES a rozdělení úkolů mezi KHES a OHES. Plán práce	42
Dělbá práce mezi jednotlivá oddělení stanice	42
Dělbá práce mezi KHES a OHES	46
Plán práce	47
V. Zásady pro provádění běžného hygienického dozoru	49
Úkoly v běžném hygienickém dozoru	49
Vstup do závodů a zařízení	49
Provádění prohlídek v běžném hygienickém dozoru	50
Projednávání výsledků běžného hygienického dozoru	51
Důsledky při neplnění závazných pokynů	54
Konzultační činnost	55
Kontrola hygienické a protiepidemické činnosti léčebně preventivních zařízení	55
Laboratorní práce a odběry vzorků	56
VI. Všeobecné zásady pro provádění preventivního hygienického dozoru	58
Posuzování investičního úkolu	59
Zadávací projekt	61

Prováděcí projekt	63
Účast na komisích	63
Výběry stavenišť	64
Územní řízení	64
Projednání zadávacího projektu - přípustnost stavby	64
Kolaudace, povolování do provozu	65
Sledování rozestavěných akcí	66
Konzultační činnost v preventivním hygienickém dozoru	67
VII. Metodika prosazování hygienických požadavků	68
Zdravotnická osvěta	68
Dohoda o odstranění hygienických závad	69
Soustavná kontrola	70
Postup v běžném hygienickém dozoru	70
Postup v preventivním dozoru	78
VIII. Administrativa hygienické a protiepidemické služby	80
Příjem a rozdělování pošty	80
Expedice pošty	81
Úprava spisů	82
Ukládání spisů	85
Tajná agenda	86
Povinné hlášení, evidence, výkazy, statistiky apod.	87

ČÁST SPECIÁLNÍ

(Zpracoval kolektiv autorů)

Hygiena komunální (MUDr. O. Absolonová, KHES, Praha)

I. Úvod	91
Životní prostředí z hlediska hygieny komunální	91
Hlavní úkoly komunální hygieny	91
Odborné znalosti pracovníků	92
II. Hygiena plánování, výstavby a přestavby sídlišť	93
Územní plány rajónů	93
Směrný územní plán	93
Podrobný územní plán	94
Zastavovací plán	94
Zeleň v sídlišti	95
Technická vybavenost sídliště	96
Občanská vybavenost sídlišť	96
Typové projekty obytných domů	97
Experimentální výstavba	97
Přestavba a výstavba vesnice	97
Přehled nejdůležitějších předpisů ve stavebnictví a některých norem	98
III. Hygiena ovzduší	99
Znečišťování ovzduší cestou přirozenou	99
Znečišťování ovzduší lidskou činností	99
Zdroje znečištění ovzduší	99
Škodliviny v ovzduší a jejich působení	100
Stanovení běžných škodlivin v ovzduší	102
Boj proti škodlivým exhalacím v ovzduší a boj proti prašnosti v sídlištích	103
Důležité předpisy k ochraně ovzduší	104

IV. Hygiena vody	105
Řízení hospodaření s vodami	105
Zásobování obyvatelstva pitnou vodou	106
Užitková voda	109
Voda k rekreaci	110
Voda povrchová	110
Vodní květ	111
V. Hygiena půdy	112
Zdravotní závadnost půdy	112
Preventivní dozor	112
Běžný dozor	113
Asanace půdy	113
Závlahy	113
Kejdování	114
Odběr vzorků k laboratorním rozborům půdy	115
VI. Hygiena bydlení a rekreace	116
Bydlení, bytová otázka, zákonná ustanovení	116
Některé poznámky k praktickému posuzování zdravotní závadnosti a zdravotní nevhodnosti bytů	117
Vybavenost bytů	118
Společné ubytování	119
Rekreační a zotavovací zařízení	119
VII. Hygiena veřejných zařízení	121
Čištění měst a sídlišť	121
Hygiena zdravotnických zařízení	123
Lázně a koupaliště krytá a otevřená	123
Prádelny	124
Holičství a kadeřnictví	125
Veřejné umývárny a záchodky	125
VIII. Odstraňování odpadních hmot	126
Zneškodňování splaškových vod	126
Zneškodňování průmyslových odpadních vod	129
Nejdůležitější předpisy	130
Některé pokyny pro práci hygienika při rozhodování o čištění odpadních vod	130
Odběr vzorků odpadních vod k laboratornímu rozboru	133
Zneškodňování odpadních hmot tuhých	133
Průmyslové odpady	133
Sběr surovin	134
Sběrny uhynulých zvířat, mrchoviště, kafilérie	134
IX. Hygiena vesnice	137
X. Pohřebnictví	140
Výstavba nových hřbitovů, rušení starých	140
Exhumace	140
Převoz mrtvoly	140
Krematoria, kolumbaria, urnové háje	141
Obřadní síně, márnice	141
Právní předpisy	141
XI. Hygiena dopravy	142
XII. Hygienické zajišťování velkých staveb a hromadných akcí	143
XIII. Tabulky	145

Hygiena práce (MUDr. P. Pachner, Ústav hygieny práce a chorob z povolání, Praha)	153
I. Úvod	153
II. Odborná metodika běžného hygienického dozoru v hygieně práce	154
Studium spisového materiálu	154
Ověření zákonnosti provozu	155
Vztah závodu k okolí	155
Vodní hospodářství závodu	158
Zdravotnické zajištění závodu	159
Závodní stravovací zařízení	160
Závodní ubytovací zařízení	161
Závodní sportovní a rekreační zařízení	161
Hygienická zařízení pro zaměstnance	161
Ochranné pomůcky - opatrování, rozdělování, údržba a čištění	166
Areál závodu	167
Kontrola provozu	168
Laboratorní vyšetřování v rámci běžného hygienického dozoru	174
III. Odborná metodika běžného hygienického dozoru v některých průmyslových sektorech	178
Doly	178
Hutě	181
Strojírenství	189
Stavebnictví	194
Chemie	198
Energetické závody	201
Textilní průmysl	202
Zpracování dřeva	203
Zemědělské závody	204
Zdravotnická zařízení (pracoviště s ionizujícím zářením)	206
IV. Odborná metodika preventivního hygienického dozoru	209
Investiční úkol	209
Zadávací projekt	210
Schvalování zařízení do zkušebního nebo trvalého provozu	214
V. Spolupráce s léčebně preventivní složkou a metodické vedení závodních lékařů	216
Spolupráce s odděleními nemocí z povolání KNŠP	216
Metodické vedení závodních a obvodních lékařů	218
VI. Spolupráce hygienika s jinými dohledovými složkami a organizacemi	221
VII. Přílohy a tabulky	223
Hygiena výživy (MUDr. K. Lavický, KHES, České Budějovice)	243
I. Úvod	243
II. Preventivní dozor v hygieně výživy	246
Výstavba nových závodů	246
Rekonstrukce závodů	251
Změny v technologii a rozsahu výroby	252
III. Přehled výroby a složení základních potravin a potravinářských výrobků	253
Potravinářské suroviny	253
Potraviny	254
Potravinářské výrobky	254
Pokrm	254

Jídlo	254
Čs. státní a úsekové normy	255
Označování potravinářských výrobků	256
IV. Metodika běžného hygienického dozoru v oboru hygieny výživy	258
Všeobecně	258
Plán práce v běžném dozoru na úseku hygieny výživy	259
Zpracování výsledků běžného dozoru	260
Metodika prohlídek a šetření nutriční povahy	263
V. Metodika běžného dozoru na jednotlivých úsecích potravinářství	267
Potravinářská výroba	267
Skládování potravin a potravinářských výrobků	273
Aspekty běžného dozoru v potravinářských skladech	275
Přeprava potravin	277
Distribuce potravin a potravinářských výrobků	281
Společné stravování	289
Metodika kontrolních prohlídek v závodech společného stravování	293
VI. Metodika běžného dozoru nad stravováním v nemocnicích, léčebných a ošetrovacích ústavech	301
VII. Metodika běžného dozoru na stravování za improvizovaných podmínek	304
VIII. Vyšetřování potravinářů	305
IX. Přílohy	307
Hygiena dětí a dorostu (MUDr. J. Pick, KHES, Ostrava)	313
I. Zákon o soustavě výchovy a vzdělání	313
II. Úkoly a cíle hygieny dětí a dorostu	314
III. Zajišťování úkolů a zásady při sestavování a kontrole plánu práce na úseku hygieny dětí a dorostu.	315
IV. Zajišťování běžného hygienického dozoru	317
V. Přehled ukazatelů a jiných údajů na úseku hygieny dětí a dorostu	319
VI. Formy spolupráce s národními výbory a ostatními složkami i osobami pečujícími o děti a dorost	321
VII. Forma a metoda spolupráce s odbornými pracovníky školní a dorostové zdravotní služby v kraji a okrese	323
VIII. Spolupráce s Československým červeným křížem	326
VIII. Zaměření činnosti a hlavní požadavky na kolektivní zařízení pro děti od 6 let	328
Postup při prověrce	328
Umístění v terénu. Vodní zásobování a odstraňování odpadních hmot	329
Řešení budovy a prostorové zajištění všech potřeb podle druhů zařízení a organizace provozu. Vnitřní vybavení pracovními stoly a židlemi	330
Bezpečnost a hygiena výchovných pomůcek a nářadí	333
Mikroklimatické podmínky. Režim údržby a úklidu včetně dezinfekce	333
Osvětlení	334
Hygiena zaměstnanců a osobní hygiena a výchova dětí k hygienickým návykům	334
Kontrola denního režimu	335
Rozbor zdravotní situace v zařízení	336
IX. Zaměření činnosti a požadavky na kolektivní zařízení pro děti školního a dorostového věku	337

Druhy zařízení	337
Postup při prověře	337
X. Kontrola protiepidemických opatření v dětských a dorostových zařízeních	342
XI. Zajištění hygieny a bezpečnosti práce při provádění a zajišťování polytechnické výchovy	344
Zajištění a zásady výrobního výcviku	344
Organizace hygienického zajištění	345
Některá kritéria sledování výrobního výcviku	345
Základní údaje o výrobní práci	346
Zajištění hygieny a bezpečnosti práce ve školních dílnách a školních pozemcích	348
XII. Zásady při zajišťování všeobecně prospěšné práce žáků a studentů	351
Zajištění jednodenních brigád	351
Zajištění několikadenních i dlouhodobých brigád	352
Účast žáků při sběru	355
XIII. Hygienické zajištění a hlavní úkoly rekreace dětí a dorostu	356
Letní rekreační tábory pro děti a dorost	356
Zimní rekreace dětí a dorostu	360
XIV. Tabulky a přílohy	360
Epidemiologie (MUDr. J. Nedvídek, KHES, Ostrava)	387
I. Protiepidemická práce	387
Hlášení a evidence infekčních nemocí	387
Základní statistické zpracování epidemiologického materiálu	393
Epidemiologické šetření	399
Protiepidemická opatření preventivní	401
Protiepidemická opatření při výskytu nákazy	407
Organizace protiepidemické práce	409
Plán protiepidemické práce	411
II. Přehled mikrobiologického vyšetřování některých nákaz	413
III. Přehled dezinfekčních, dezinsekčních a deratizačních prostředků a kontrola jejich účinnosti	417
Dezinfekční prostředky běžně užívané v praxi	417
Dezinsekční prostředky	420
Deratizační prostředky	421
Přehled infekčních nemocí	
IV. Stručná epidemiologie jednotlivých infekčních onemocnění	422
Adenovirosis	422
Amoebiasis	423
Anaerobní traumatózy	423
Ankylostomiasis	424
Anthrax	425
Aphthae epizooticae	426
Ascariasis	427
Balantidiasis	428
Botulismus	428
Brucellosis	429
Common cold	431
C - virosis	431

Diphtheria	432
Dysenteria bacillaris	434
ECHO - virosis	436
Encephalitis virosa	436
Enteritis necrotisans	438
Enterobiasis	438
Enterotoxocosis staphylococcica	439
Epidemické průjmy novorozenců	440
Erysipeloid	441
Erythema infectiosum	442
Exanthema subitum	442
Hemorrhagické horečky	443
Hepatitis epidemica	444
Hepatitis serosa	445
Herpes simplex	446
Herpes zoster	447
Choriomeningitis lymphocytaria	447
Influenza	448
Konjunktivitis	449
Lambliasis	450
Lepra	450
Leptospirosis	451
Listeriosis	452
Malaria	453
Malleus	454
Meningitis cerebrospinalis epidemica	455
Mononucleosis infectiosa	455
Morbilli	456
Myiasis	457
Mycosis	457
Paratyphus	460
Parotitis epidemica	461
Pertussis	462
Pneumonia	463
Pohlavní nákazy	464
Poliomyelitis	465
Psittacosis a ornithosis	466
Rabies - lyssa	467
Rickettsiosis	468
Q - rickettsiosis	469
Rhinoskleroma	470
Rubeola	471
Salmonellosis	471
Scabies	472
Sepsis puerperalis	473
Sodoku - haverhillská horečka	474
Stafylokokové nákazy	474
Streptokokové nákazy	475
Strongyloidosis	479
Syndrom aseptické meningitidy	479

Taeniasis	480
Tetanus	481
Toxoplasmosis	482
Trachoma	483
Trichinosis	484
Trichomoniasis	485
Trichuriasis	485
Tuberculosis	486
Tularemia	487
Typhus abdominalis	488
Varicella	491
Variola	492
V. Tabulky	494